

GENERALNI DIREKTORAT ZA NOTRANJO POLITIKO

TEMATSKI SEKTOR **C**
PRAVICE DRŽAVLJANOV IN USTAVNE ZADEVE

PRAVOSODNO USPOSABLJANJE
V DRŽAVAH ČLANICAH
EVROPSKE UNIJE

POVZETEK

GENERALNI DIREKTORAT ZA NOTRANJO POLITIKO
TEMATSKI SEKTOR C: DRŽAVLJANSKE PRAVICE IN USTAVNE
ZADEVE

PRAVNE IN PARLAMENTARNE ZADEVE

PRAVOSODNO USPOSABLJANJE
V DRŽAVAH ČLANICAH
EVROPSKE UNIJE

POVZETEK

Izveček

Študija opisuje razmere na področju pravosodnega usposabljanja v Evropski uniji, zlasti o zakonodaji EU. Predstavlja ugotovitve obsežne mnenjske raziskave med sodniki, tožilci in sodnim osebjem o njihovih izkušnjah s pravosodnim usposabljanjem. Vključuje tudi profile izvajalcev pravosodnega usposabljanja na ravni EU in v vseh 27 državah članicah. Vsebuje podrobna priporočila o tem, kako premagati ovire za sodelovanje v pravosodnem usposabljanju in razširjati praktične zglede v EU. Za Evropski parlament jo je pripravila Akademija za evropsko pravo (Academy of European Law, ERA) v sodelovanju z Evropsko mrežo za pravosodno usposabljanje (European Judicial Training Network, EJTN).

Ta dokument je naročil Odbor Evropskega parlamenta za pravne zadeve.

AVTORJI

John COUGHLAN
Jaroslav OPRAVIL
Wolfgang HEUSEL

ODGOVORNI ADMINISTRATOR

Danai PAPADOPOULOU
Tematski sektor C – Državlanske pravice in ustavne zadeve
Evropski parlament
B-1047 Bruselj
E-naslov: poldep-citizens@europarl.europa.eu

JEZIKOVNE RAZLIČICE

Izvirnik: EN
Povzetek: BG, CS, DA, DE, EL, ES, ET, FI, FR, HU, IT, LT, LV, MT, NL, PL, PT, RO, SK, SL,
SV

O IZDAJATELJU

Če se želite obrniti na tematski sektor ali se naročiti na njegov bilten, pišite na:
poldep-citizens@europarl.europa.eu

Rokopis končan oktobra 2011.
© Evropski parlament, Bruselj, 2011

Ta dokument je na voljo na spletnem mestu:

<http://www.europarl.europa.eu/activities/committees/studies.do?language=SL>
<http://www.ipolnet.ep.parl.union.eu/ipolnet/cms>

IZJAVA O OMEJITVI ODGOVORNOSTI

Mnenja, izražena v tem dokumentu, so izključno avtorjeva odgovornost in ne odražajo nujno uradnega stališča Evropskega parlamenta.

Dovoljeno je razmnoževanje in prevajanje za nekomercialne namene, pod pogojem, da se navede vir ter da je izdajatelj predhodno obveščen in prejme izvod.

POVZETEK

Namen te študije je poglobljena, nepristranska analiza pravosodnega usposabljanja v državah članicah EU o zakonodaji EU, zakonodaji drugih držav članic in primerjalnem pravu, da bi:

- opisali trenutno razpoložljivo pravosodno usposabljanje v EU, ki ga ponujajo šole in izobraževalne ustanove;
- sestavili seznam najboljših praks s področja pravosodnega usposabljanja, zlasti v zvezi z zakonodajo EU, ki si jih bodo lahko pravosodne oblasti izmenjevale;
- oblikovali priporočila glede rešitev za pomanjkljivosti, odkrite pri trenutnih tečajih pravosodnega usposabljanja na ravni EU.

Študija vsebuje:

- profile izvajalcev pravosodnega usposabljanja na ravni EU, vključno z organizacijami, ki so bile posebej ustanovljene v ta namen, organizacijami, ki sodnike in tožilce usposabljujejo vzporedno s svojimi osnovnimi dejavnostmi, in združenji sodnikov, ki ponujajo usposabljanje za svoje člane;
- profile izvajalcev pravosodnega usposabljanja na nacionalni ravni v vseh 27 državah članicah Evropske unije, vključno s podrobnostmi o tem, kako je pravosodno usposabljanje organizirano po državah članicah, kakšni kadrovski in finančni viri so mu namenjeni, kolikšno število sodnikov, tožilcev in zaposlenih na sodiščih se usposablja vsako leto in drugimi pomembnimi informacijami;
- rezultate ankete, ki je bila opravljena kot del študije in v kateri so posamezni sodniki, tožilci in zaposleni na sodiščih iz celotne Evropske unije opisali svoje izkušnje in znanje o zakonodaji EU ter stike s tujimi pravosodnimi organi in ocenili ponudbo pravosodnega usposabljanja in ključne dejavnike za oblikovanje skupne evropske pravosodne kulture.

Študija vsebuje povzetek podatkov o nacionalnih izvajalcih pravosodnega usposabljanja za celotno EU, pa tudi povzetke rezultatov ankete med sodniki in tožilci na eni ter zaposlenimi na sodiščih na drugi strani, prav tako za celotno EU.

Študija obsega še celostno oceno zbranih informacij in podatkov ter priporočila glede praktičnih zgledov in možnih rešitev za obstoječe pomanjkljivosti v pravosodnem usposabljanju.

Znanje o zakonodaji EU in izkušnje z njo

GLAVNE UGOTOVITVE

- **Bitka prepričevanja sodnikov in tožilcev o pomembnosti zakonodaje EU pri njihovem delu je večinoma dobljena:** v vseh državah članicah se dobro zavedajo pomena zakonodaje EU in splošni vtis je, da število primerov, v kateri se ta upošteva, narašča.
- **Še vedno pa je premalo znano, kako in kdaj zakonodajo EU uporabiti, zlasti postopek predhodnega odločanja:** tri petine sodnikov v EU je izjavilo, da sploh ne znajo nasloviti vprašanja na Sodišče Evropske unije ali da o tem vedo zelo malo.

- **Precejšnje število sodnikov in tožilcev si s spletnimi podatkovnimi zbirkami EU** (npr. Eur-Lex, Curia) pomaga pri iskanju ali razumevanju, katera zakonodaja se uporablja v zadevah, v katere je vpleteno pravo EU. **Manjše število pomoč poišče pri evropskih pravosodnih mrežah za kazenske ter civilne in gospodarske zadeve**, ki jih zelo slabo poznajo celo sodniki, specializirani za ta področja.

GLAVNA PRIPOROČILA

➤ Državam članicam in njihovim pravosodnim organom

- Sodnikom in tožilcem je treba omogočiti, da opravljajo prakso na sodiščih EU in v drugih institucijah EU ali na sodiščih drugih držav članic
- Zagotoviti je treba dovolj mest za opravljanje prakse za sodnike in tožilce iz drugih držav članic
- Sodnike in tožilce je treba redno obveščati o novostih v zakonodaji in sodni praksi EU
- Spodbujati je treba uporabo spletnih podatkovnih zbirk EU na nacionalni ravni

➤ Evropski uniji in njenim institucijam

- Ponuditi je treba prakso na sodiščih EU in v drugih institucijah
- Poskrbeti je treba za e-poštni bilten (oziroma sredstva zanj), ki bo redno poročal o novostih v zakonodaji in sodni praksi EU
- Zagotoviti je treba, da bodo spletne podatkovne zbirke EU (tj. Curia, Eur-Lex, Evropski pravosodni atlas) na voljo v vseh jezikih EU
- Spodbujati je treba uporabo spletnih podatkovnih zbirk EU na nacionalni ravni
- Ozaveščati je treba o obstoju evropskih pravosodnih mrež

Znanje jezikov

GLAVNE UGOTOVITVE

- **88 % sodnikov in tožilcev, ki so sodelovali v anketi**, poleg glavnega delovnega jezika **zna še en jezik EU**, pri čemer jih je 81 % navedlo angleščino, 40 % francoščino, 17 % nemščino in 10 % španščino.
- Večina sodnikov in tožilcev sicer zna še enega od jezikov EU, čeprav ne nujno dobro, **le razmeroma majhno število pa ta jezik govori tako dobro, da bi lahko aktivno sodelovali v pravosodnem usposabljanju** oziroma ga uporabljali v svojem poklicu. Znanje jezika je tako glavna ovira za sodelovanje v evropskih programih pravosodnega usposabljanja.
- **Angleščina** je tuji jezik, ki je **najbolj razširjen** med sodniki in tožilci, pa tudi **najbolje se znajo v njem izražati**.

GLAVNA PRIPOROČILA

- **Državam članicam in njihovim pravosodnim organom**
  - Odstraniti je treba ovire za sodelovanje v usposabljanju na podlagi dokaza o jezikovnem znanju
- **Nacionalnim izvajalcem pravosodnega usposabljanja**
  - Za sodnike, tožilce in zaposlene na sodiščih je treba uvesti jezikovno izobraževanje
- **Evropski uniji in njenim institucijam**
  - Zagotoviti je treba sredstva za jezikovno izobraževanje
  - Zagotoviti je treba sredstva za večjezično usposabljanje
- **Izvajalcem pravosodnega usposabljanja na ravni EU**
  - Za sodnike, tožilce in zaposlene na sodiščih je treba uvesti jezikovno izobraževanje
  - Ponuditi je treba več večjezičnih programov usposabljanja

Dostopnost pravosodnega usposabljanja

GLAVNE UGOTOVITVE

- Sodniki, tožilci in zaposleni na sodiščih se soočajo s številnimi ovirami za sodelovanje v nadaljnjem pravosodnem usposabljanju. **Te ovire je treba preseči, da bi povečali število udeležencev usposabljanja o zakonodaji EU.**
- **Največja ovira** za sodelovanje v nadaljnjem pravosodnem usposabljanju **je organiziranost pravosodnega sistema kot takega**, saj delovne obremenitve udeležencev usposabljanja niso manjše in med odsotnostjo z dela jih nihče ne nadomešča.
- Druge pomembne ovire za udeležbo v programih pravosodnega usposabljanja so:
  - **neobveščенost** o razpoložljivih programih usposabljanja,
  - **kratki roki** za udeležbo na usposabljanju po objavi programov,
  - **premalo mest**, zlasti za pravosodne izmenjave,
  - **premajhna finančna sredstva**, ki jih za to namenijo delodajalci,
  - **institucionalno nasprotovanje**,
  - **ravnovesje med delom in zasebnim življenjem**,
  - **jezikovne ovire.**

GLAVNA PRIPOROČILA

➤ **Državam članicam in njihovim pravosodnim organom**

- Priznati je treba, da je nadaljnje usposabljanje tako pravica kot dolžnost sodnikov, tožilcev in zaposlenih na sodiščih in da je vredno toliko kot njihovo vsakdanje delo
- Določiti je treba minimalno število ur/dni na leto za nadaljnje usposabljanje in zagotoviti ustrezna finančna sredstva zanj
- Sodnike, tožilce in sodno osebje, ki se udeležujejo usposabljanja, je treba nadomestiti
- Imenovati in podpreti je treba posrednike znanja, ki bodo izobraževali sodnike in tožilce na območju svojih sodnih oblasti
- Zagotoviti je treba, da bodo vsi poklici v pravosodnem sistemu ter sodniki in tožilci na vseh stopnjah ustrezno obveščeni o usposabljanju

➤ **Nacionalnim izvajalcem pravosodnega usposabljanja**

- Organizirati je treba več tečajev na decentraliziranih lokacijah v času, ko ni sodnih obravnav, in jih redno ponavljati
- Razviti je treba izobraževalne projekte, ki bodo združevali usposabljanje na lokalni ravni in ravni EU v sodelovanju z izvajalci usposabljanja na ravni EU
- Usposabljanje je treba ponuditi vsem poklicem v pravosodnem sistemu

➤ **Evropski uniji in njenim institucijam**

- Delodajalce sodnikov, tožilcev in zaposlenih na sodiščih je treba vabiti na redne forume, kjer bodo predstavljeni praktični zgledi iz pravosodnega usposabljanja
- Sprejeti je treba priporočila o minimalnem številu ur/dni letno za redno usposabljanje
- Upoštevati je treba skupne stroške usposabljanja za delodajalce:
  - če ne drugega, je treba vsaj plače zaposlenih na usposabljanju upoštevati kot prispevek delodajalca k stroškom usposabljanja
  - če je le mogoče, je treba kriti stroške nadomestnih kadrov
- Zagotoviti je treba financiranje za:
  - projekte, ki spodbujajo decentralizirano usposabljanje
  - projekte, ki združujejo uvodno izobraževanje na lokalni ravni in zahtevnejše forume na ravni EU
  - programe usposabljanja za doslej zanemarjene skupine poklicev, kot je sodno osebje
  - sklad za štipendiranje sodnikov, tožilcev in zaposlenih na sodišču, ki se udeležujejo evropskih programov usposabljanja, kadar državna sredstva niso na voljo
  - študijo o usposabljanju odvetnikov o zakonodaji EU v zasebnem sektorju

GLAVNA PRIPOROČILA (nadaljevanje)

➤ Izvajalcem pravosodnega usposabljanja na ravni EU

- Razviti je treba bolj decentralizirane programe in jih ponavljati
- Razviti je treba izobraževalne projekte, ki bodo združevali usposabljanje na lokalni ravni in ravni EU v sodelovanju z nacionalnimi izvajalci
- Nacionalne pravosodne organe je treba pravočasno obveščati o programih usposabljanja
- Vlagati je treba v usposabljanje izvajalcev tečajev in posrednikov znanja na nacionalni ravni
- Usposabljanje je treba ponuditi vsem poklicem v pravosodnem sistemu

Oblike in načini pravosodnega usposabljanja

GLAVNE UGOTOVITVE

- **Skoraj vsi, ki dandanes začnejo opravljati pravosodne poklice, so** v okviru univerzitetnega programa **študirali tudi zakonodajo EU**. To ne velja za starejše generacije, saj se jih je le manjšina med študijem seznanila z zakonodajo EU, Evropsko konvencijo o človekovih pravicah ali zakonodajo kake druge države članice.
- Začetno usposabljanje za nove sodnike, tožilce in sodne uradnike se med državami članicami zelo razlikuje, kar zadeva obliko, trajanje in vsebino. **Polovica tistih, ki začne dandanes opravljati poklic sodnika ali tožilca, je v okviru začetnega usposabljanja deležna izobraževanja o zakonodaji EU.**
- Bolj verjetno je, da bodo sodniki, tožilci in zaposleni na sodiščih deležni stalnega usposabljanja o drugih temah, ne o zakonodaji EU. **Nekoliko več kot polovica sodnikov in tožilcev, ki so sodelovali v anketi (53 %), se je udeležila stalnega usposabljanja o zakonodaji EU ali druge države članice, le tretjina pa jih je to naredila v zadnjih treh letih** (tj. v obdobju veljavnosti Lizbonske pogodbe).
- **Praktične, aktivne oblike usposabljanja, kot so študije primerov, so med sodniki in tožilci najbolj priljubljene**, vendar se nacionalni izvajalci pravosodnega usposabljanja še vedno najpogosteje zatekajo k tradicionalnim oblikam izobraževanja, tj. seminarjem, tečajem in konferencam (te oblike uporablja 88 %, 83 % oziroma 76 % ustanov). Študije primerov uporablja samo 61 % nacionalnih izvajalcev.

- **E-učenje je po mnenju številnih sodnikov in tožilcev učinkovita rešitev**, ki omogoča ravnovesje med usposabljanjem ter poklicnim in družinskim življenjem, vendar ga omogočata manj kot dve petini nacionalnih izvajalcev pravosodnega usposabljanja.

GLAVNA PRIPOROČILA

- **Državam članicam in njihovim pravosodnim organom**
  - Vlagati je treba v e-učenje in videokonference
- **Nacionalnim izvajalcem pravosodnega usposabljanja**
  - Učenje na daljavo je treba vključiti v splošno strategijo pravosodnega usposabljanja
  - Uporabiti je treba gradivo, že pripravljeno na ravni EU
  - Uporabljati je treba študije primerov in aktivnejše oblike usposabljanja
- **Evropski uniji in njenim institucijam**
  - Zagotoviti je treba financiranje za:
    - izobraževalne projekte na daljavo
    - projekte za usposabljanje izvajalcev tečajev in posrednikov znanja na nacionalni ravni
    - izobraževalno gradivo, ki ga je mogoče znova uporabiti na lokalni ali nacionalni ravni
    - projekte za aktivnejše in bolj praktične oblike usposabljanja
- **Izvajalcem pravosodnega usposabljanja na ravni EU**
  - Razviti je treba več projektov za učenje na daljavo
  - Pripraviti je treba izobraževalno gradivo, ki ga je mogoče znova uporabiti na lokalni ali nacionalni ravni
  - Uporabljati je treba študije primerov in aktivnejše oblike usposabljanja

Izvajalci pravosodnega usposabljanja na ravni EU

GLAVNE UGOTOVITVE

- **Samo 14 % sodnikov in tožilcev, ki so sodelovali v anketi, se je udeležilo evropskega pravosodnega usposabljanja: izmed teh se jih je največ udeležilo izobraževanja v okviru Akademije za evropsko pravo (7 %) ali Evropske mreže za pravosodno usposabljanje (6 %).** Udeležba v izobraževalnih dejavnostih v organizaciji nacionalnih izvajalcev pravosodnega usposabljanja drugih držav članic je bila druga najpogostejša oblika evropskega pravosodnega usposabljanja. Vse druge izvajalce usposabljanja na ravni EU je omenilo manj kot 0,5 % vprašanih.

- **22 % sodnikov in tožilcev, ki so sodelovali v anketi, je sodelovalo v pravosodnih izmenjavah.** Izmed teh jih je izmenjave 56 % opisalo kot zelo koristne, 35 % pa kot deloma koristne.
- **90 % vprašanih je izjavilo, da bi si želeli ukrepov za tesnejše stike s sodniki in/ali tožilci iz drugih držav članic,** od tega jih je 57 % podprlo več skupnih tečajev, 55 % več izmenjav, 48 % pa jih je izrazilo zanimanje za spletno podatkovno zbirko ali imenik.

GLAVNA PRIPOROČILA

- **Državam članicam, njihovim pravosodnim organom in nacionalnim izvajalcem pravosodnega usposabljanja**
  - Posamezne sodnike, tožilce in zaposlene na sodiščih je treba učinkovito in nemudoma obveščati o evropskih ali tujih programih usposabljanja
- **Evropski uniji in njenim institucijam**
  - Zagotoviti je treba informacije o evropskih programih pravosodnega usposabljanja v portalu e-Pravosodje, vključno z možnostjo naročila na posodobitve
  - Glavne ponudnike pravosodnega usposabljanja na ravni EU (ERA in EJTN, vključno z nacionalnimi izvajalci) je treba vključiti v pravno podlago za programe financiranja EU v novi finančni perspektivi (2014–2020), da se zagotovi dolgoročno, trdno podporo za pravosodno usposabljanje na ravni EU

Izvajalci pravosodnega usposabljanja na nacionalni ravni

GLAVNE UGOTOVITVE

- **Nacionalne ustanove za pravosodno usposabljanje imajo najpomembnejšo vlogo tako pri splošnem usposabljanju kot pri usposabljanju o zakonodaji EU.** Osrednji izvajalci pravosodnega usposabljanja v državah članicah imajo proračun v skupni vrednosti več kot 179 milijonov EUR in porabijo približno 52 milijonov EUR za stalno usposabljanje več kot 130 tisoč sodnikov, tožilcev in sodnega osebja v več kot 5 600 ločenih dejavnostih usposabljanja letno.
- **Večina usposabljanja o zakonodaji EU se zagotavlja na nacionalni ravni.** Le nekaj več kot polovica (53 %) sodnikov in tožilcev, ki so sodelovali v anketi, je bila deležna stalnega usposabljanja o zakonodaji EU ali druge države članice: 21 % se jih je usposabljanja udeležilo v nacionalnih ustanovah za pravosodno usposabljanje, 12 % v službah sodišč in tožilcev, 11 % pa v pravosodnih svetih.

GLAVNA PRIPOROČILA

➤ **Evropski uniji in njenim institucijam**

- Nacionalne izvajalce pravosodnega usposabljanja je treba prek EJTN vključiti v pravno podlago prihodnjih programov financiranja EU, da se zagotovi dolgoročna in trdna podpora za programe pravosodnega usposabljanja

Podpora EU za pravosodno usposabljanju

GLAVNE UGOTOVITVE

- **Tretjina nacionalnih izvajalcev pravosodnega usposabljanja, ki so sodelovali v anketi, je prejela sredstva EU.** Izmed teh jih je več kot dve tretjini ocenilo, da je bila ciljna skupina usposabljanja opredeljena „dobro“ ali „zelo dobro“. Le ena tretjina pa jih je menila, da je postopek prošnje za sredstva „dober“ ali „zelo dober“.
- **Večina nacionalnih izvajalcev pravosodnega usposabljanja** (25 izmed 45 ustanov, ki so izrazile mnenje) **je ocenila, da so sredstva EU najprimernejši način za izboljšanje in povečanje udeležbe v pravosodnem usposabljanju na področju zakonodaje EU. Poenostavitev postopka prošnje za sredstva EU** je bilo naslednje najpogosteje omenjeno priporočilo za ukrepanje EU (navedlo ga je 13 ustanov).
- **Najpogostejši razlog, da nacionalni izvajalci pravosodnega usposabljanja ne zaprosijo za sredstva EU, je zapletenost postopkov EU** (tako je menila več kot tretjina sodelujočih ustanov). Drugi pomembni dejavniki so: minimalni prag za sredstva je previsok, ustanove se lahko obvežejo samo za sredstva iz tekočega proračunskega leta ali pa se izvajalci ne zavedajo priložnosti.
- **Vsi nacionalni izvajalci pravosodnega usposabljanja, ki so se izrekli o tem vprašanju, so menili, da so obstoječi organi/strukture za pravosodno usposabljanje na ravni EU zadostni.** Mnogi so predlagali, da bi bilo treba okrepiti Evropsko mrežo za pravosodno usposabljanje, in čeprav je večina trdila, da EU ne bi smela usklajevati dejavnosti posameznih izvajalcev pravosodnega usposabljanja, so nekateri vseeno ocenili, da bi lahko zagotavljala podporo pri organizaciji konferenc, oblikovala skupne smernice usposabljanja in podobno.

GLAVNA PRIPOROČILA

- **Državam članicam in njihovim pravosodnim organom**
  - Imenovati je treba kontaktno osebo, ki bo pomagala prosilcem za sredstva EU
- **Nacionalnim izvajalcem pravosodnega usposabljanja**
  - Izkoristiti je treba finančna sredstva EU, da se zapolni vrzeli v nacionalnem proračunu
- **Evropski uniji in njenim institucijam**
  - Povečati je treba financiranje pravosodnega usposabljanja in izmenjav
  - Poenostaviti in standardizirati je treba postopke za vloge za sredstva EU
  - Zagotoviti je treba, da bodo pri pogojih za sredstva EU (tj. časovni okvir, obseg) upoštevane omejitve in ovire, opisane v tej študiji
  - Imenovati je treba kontaktno osebo, ki bo pomagala prosilcem in jih obveščala pred, med in po postopku prošnje za sredstva
  - Znižati je treba prag za financiranje projektov ali razviti mehanizem, ki bo omogočal financiranje manjših projektov
  - Programe in postopke financiranja je treba prilagoditi, da se odpravi pomanjkljivosti in odgovori na nove izzive
  - To študijo je treba redno posodabljati

GENERALNI DIREKTORAT ZA NOTRANJO POLITIKO

TEMATSKI SEKTOR PRAVICE DRŽAVLJANOV IN USTAVNE ZADEVE **C**

Vloga

Tematski sektorji so službe za raziskave, ki zagotavljajo strokovno svetovanje odborom, medparlamentarnim delegacijam in drugim organom parlamenta.

Tematska področja

- Ustavne zadeve
- Pravosodje, svoboda in varnost
- Enakost spolov
- Pravne in parlamentarne zadeve
- Peticije

Dokumenti

Obiščite spletno stran Evropskega parlamenta:
<http://www.europarl.europa.eu/studies>

FOTOGRAFIJE:
iStock International Inc.

